

ДУБИНА И СМИСАО ЗНАЊА И ВЕРЕ

Тумачење Јн. 3

Рави, знамо да си учитељ...

митрополит Павле (Јазиги)

www.pravoslovo.net

У трећем поглављу Јеванђеља по Јовану приказан је живи дијалог између Господа нашег Исуса Христа и Никодима, учитеља Израилјевог.

Главна идеја овог одломка, да Христос познаје истину и разуме Никодима веома добро, док Никодим не разуме Христа, откривена је већ на самом почетку.

Никодим почиње дијалог речима *знамо*, а Христос завршава дијалог доказавши да он *не зна*. Ако је Никодим веровао да је пронашао истину, Христос говори да ће му он рећи истину, показујући на тај начин да је Никодим уствари био у заблуди.

На први поглед се чини да се овај дијалог води између два учитеља, Никодима и Христа, али Господ на крају овог разговора показује да се он води између једног јединог учитеља – Господа и једног бедног неверника. Тако су почетак и крај овога дијалога потпуно супротни.

Међутим, постоји још један неочекиван тренутак који привлачи нашу пажњу. Сваки пут када Христос треба да одговори на Никодимово питање, Он само питање ставља у други план и развија сложенији приступ уместо једноставног одговора на његова питања. Уствари, запажамо да Он не одговара на питања, већ говори о потпуно другим стварима. Верујемо да Христос свесно користи овај метод како би указао на суштинске разлике ова два начина размишљања – Христовог и Никодимовог.

Пре него наставимо са даљим објашњењем, желео бих да споменем још једну једнако важну и значајну идеју, која ће нам помоћи да боље разумемо овај дијалог. Оно што је необично у овој тексту јесте да он садржи много речи и глагола који означавају процес мишљења.

Никодим је учитељ, који почиње дијалог тако што Христа назива *Рави* (учитељем) и наставља речима *знамо*, рационално анализирајући и поткрепљујући своје мишљење речима *јер нико не може ова знамења творити*. Као што сваки истраживач ради, Никодим најпре износи своје мишљење да би га истога тренутка и оправдао.

Текст, као што смо већ рекли, има много сличних израза, те ћемо навести неке од речи као што су: *истина*, и глаголи: *знамо, рече, одговори...*

Очигледно је да Христос размишља потпуно другачије од Никодима. Христово знање је истина: *заиста, заиста ти кажем*; док Никодима васцело његово знање није могло одвести истини. Христос зна много, а Никодим не може да досегне истину.

Овај дијалог усмерава нашу пажњу на суштинску разлику између знања и истине, или трагања и проналажења, или труда и жетве, или науке и стварности, или небеског и земаљског. Сам Господ и каже: *Кад вам казах оно што је земаљско ђа не вјерујете, како ћете вјеровати ако вам кажем оно што је небеско?* Ове Христове речи још више истичу дубоку разлику између претходно наведене две методе. Штавише, чини се као да је Христос разочаран, јер није могао да пронађе ниједну додирну тачку са Никодимом, која би послужила као основа њиховог међусобног разумевања.

Заиста, то је веома потресно! Може ли овај побожни човек или овај теолог истински разумети Христа? Да ли заиста постоји велики јаз између Христа и Никодима? Представљају ли они два начина мишљења, или пре, два начина живота? Ако је тако, како онда треба да размишљамо? Који од ова два начина да прихватимо? Анализирајмо, корак по корак, овај дијалог.

Прво, Никодим је дошао и разговарао са Христом, лицем у лице, као што учитељ разговара са својим цењеним колегом, признајући да Христос заиста долази од Бога, будући да је то сам схватио на основу дела која је Он учинио.

Христов одговор на ово љубазно и племенито Никодимово прихватање је запањујући. Он говори како Он има оно што је Никодим изгубио. Он не говори ништа друго, до саму истину. У ствари, постоји још један пут о којем Никодим никада није размишљао, а који му Господ сада открива. То је крштење – друго рођење, пут у Царство Божије.

Никодимов начин мишљења добијамо природним рођењем. То је, да кажемо, „наш ум”, насупрот другом рођењу, односно крштењу.

Христос говори Никодиму да он не може ништа разумети ако буквално схвата речи Господње, те поставља питање: *Како се може човек родити кад је стар?*

Како би решио овај проблем, Господ наставља са објашњењем: *ако се ко не роди водом и Духом*. То је ново и друго рођење, које пред човеком отвара нови пут. То је пут којим ходимо Духом Светим, а не по телесним жељама; или како ап. Павле каже: *ми Христов ум имамо*, а добијамо га само Духом Светим након другог рођења. То нам омогућава да се издигнемо изнад земаљских ствари, појмљивих нашим физичким чулима и умом.

На тај начин слушамо не само оно што телесним ушима можемо чути у нашој околини (нпр. предавања, догађаји, теорије и научна открића), већ и реч која долази из Божијих уста. То је животни пут на којем *и Дух и невјестиа ѓоворе* (Отк. 22, 17). То је истинско стање човека који не користи само своје умне способности, већ поред њих, и своје духовне могућности. Продуховљен човек, који је рођен водом и Духом, може да разуме божанске речи.

Христос затим пореди духовног са телесним човеком, речима: *Ветар дине ѓдје хоће, и ѓлас њеѓов чујеш, а не знаш оикуда долази и куда иде*. Земаљским знањем и телесним способностима, можемо запазити да ветар

постоји. Али, пошто су наше опажајне способности слабије од ветра, не можемо схватити његове покрете, јер је он осетљивији од наших телесних чула.

Тако је сваки који је рођен од Духа, закључује Христос. Духовним рођењем човек почиње да живи у присуству Божијем. На тај начин он увек сарађује са духом у радости, љубави и страху Божијем, што умни или телесни човек никада не може.

Коначно, када Никодим, који је такође рационални верник, није могао разумети Христа, Он почиње да се жали и прекоревача: *Када вам казах оно што је земаљско, тј. наведох пример са ветром, па не разуместе и не поверовасте; како ћете онда веровати ако кажем оно што је небеско, тј. духовно?*

Заиста је немогуће исправно разумети Христа, ако човек није рођен и Духом, и ако не живи Духом, који у нама подстиче сваку добру мисао и омогућава нам да сведочимо о духовним стварима и да говоримо: *Дођи, Госјоде*, и удостојава нас да чујемо благословене и чудесне Христове речи: *Да, дођи ћу скоро* (Отк. 22,20).

Амин.

Превод с енглеског:
Катарина Олимпић
Милица Болић[©]
www.pravoslovo.net